

מסיק הזיתים - דף מידע לחייל / שוטר

מבוא

באזורים שונים באזור יהודה ושומרון, בהם קיימים בצמידות ישובים ישראלים וכפרים פלסטינים, התהוו בשנים האחרונות "אזורי חיכוך" שבתם אירעו בעבר מספר רב של אירועים אלימים. אירועים אלה מתמקדים בעיקרם בעונות העיבוד החקלאיות - המסיק והחריש - בהם מבקשים התושבים הפלסטינים לעבד את אדמותיהם החקלאיות הנמצאות סמוך לישובים ישראלים או לצירים המובילים לישובים ישראלים.

יצוין, כי מרבית אירועי החיכוך התרחשו באדמות חקלאיות הנטועות בעצי זית, וזאת מאחר שעונת מסיק הזיתים היותה בשנים קודמות מוקד לסכסוך וחיכוך בין מתיישבים ישראלים לפלסטינים, בשל העובדה שהמסיק הינו גורם המעצים את המאבק על הקרקע.

כידוע, ענף הזיתים נחשב לאחד הגידולים החשובים ביותר בשטחי איו"ש ולמקור מרכזי בפרנסתם של רוב הכפרים באיו"ש. מסיק הזיתים הינו אירוע חברתי-כלכלי מרכזי בחברה הפלסטינית כאשר ימי המסיק נחשבים לימי "חג" כיוון שכל המשפחה נרתמת לביצועו.

בעונה זו מורגשת מדי שנה וננועה ערה של תושבים פלסטינים (גברים, נשים וילדים) בשטחים פתוחים וסביב מטעי הזיתים במהלך היום. היציאה למסיק מתבצעת, בדרך כלל, בשעות הבוקר המוקדמות, על גבי רכבים ובעלי חיים (טרקטורים, חמורים וכדו'). הזיתים נאספים בתוך שקים גדולים העשויים להראות חשודים. בנוסף קיימת תנועה של תושבים אל הכפרים בהם מצויים בתי הבד. עונת המסיק מתחילה בד"כ בסוף ספטמבר ומסתיימת בסוף חודש נובמבר. עונת החריש, שבאה לאחר עונת המסיק, חלה בד"כ בין החודשים פברואר - מאי ולאורך כל שנה.

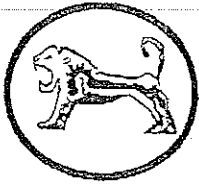
מטרת דף הנחיות זה הינה להבהיר ולתעד את העקרונות החלים בנושא זה, וכן לתעד את דרכי הפעולה הראויות להתמודדות עם סוגיית "אזורי החיכוך".

מאפייני מסיק הזיתים

- המסיק הינו גורם המעצים את המאבק על הקרקע.
- צפויה מעורבות של גורמים שונים, ישראלים וזרים, כסיוע לפלס' בביצוע המסיק.
- תורגש תנועה ערה של תושבים פלס' (גברים, נשים וילדים) בשטחים פתוחים וסביב מטעי הזיתים במהלך היום כאשר בידם כלי עבודה לטובת ביצוע המסיק.
- היציאה למסיק תהיה בין השעות 05:00-19:00, על גבי רכבים ובעלי חיים (טרקטורים, חמורים וכדו').
- הזיתים יאספו בתוך שקים גדולים העשויים להראות חשודים.
- באיו"ש ישנם כ- 288 בתי בד שיפעלו במשך 24 שעות ביממה. בנוסף צפויה תנועה של תושבים אל הכפרים בהם מצויים בתי הבד.

עקרונות בנושא גישה לאדמות חקלאיות

ראשית, העיקרון הבסיסי הוא שיש, ככלל, לאפשר לתושבים הפלסטינים באזור יהודה ושומרון גישה חופשית לאדמות חקלאיות שבבעלותם, בכל ימות השנה, וכי תובה על כוחות צה"ל להגן על זכות גישה זו מפני גורמים עוינים המבקשים למנוע את כניסת התושבים לאדמות או לפגוע בתושבים המממשים את זכות הגישה הנתונה בידם. באזורי חיכוך שייסגרו בצו סגירה, הפלסטינים יחויבו לתאם מראש את כניסתם לשטח הסגור למול המת"ק הגורתי. באזורי חיכוך אחרים, שלא ייסגרו בצווי סגירה, ימליץ המת"ק הגורתי לפלסטינים לתאם את כניסתם לשטח, אך לא ניתן למנוע מהם גישה לשטחים אלו גם אם לא יתאמו מראש עם כוחות צה"ל.

מסיק הזיתים - דף מידע לחייל / שוטר

שנית, הגנה על פלסטינים מפני פגיעה של מתיישבים ישראלים לא תיעשה באמצעות סגירת השטח בפני הפלסטינים, אלא באמצעות מתן אבטחה, תיאום הכניסה, והטלת מגבלות כניסה על ישראלים לשטחים אלו.

שלישית, הסמכות הנתונה למפקד הצבאי לסגור שטח בפני בעליו בעת אירוע חיכוך תיעשה רק מקום בו הובן ע"י המפקד הצבאי כי מימוש זכות הגישה של התושבים הפלסטינים מהווה סכנה קיצונית וחריגה לתושבים הפלסטינים או למתיישבים הישראלים באזור, אשר לא ניתן להתמודד עימה בדרך חלופית סבירה אחרת, בטווח הזמן המתחייב ממהות הסכנה ואופייה. אף במקרה זה ההגבלה תיעשה לזמן המוערי המתחייב.

יודגש כי בכל מקרה בו קיימת דילמה בנוגע לחוקיות ביצוע המסיק ולחוקיות נוכחות התקלאים הפלס' בשטח ניתן לפנות למת"ק הגורתי / לחטמ"ר לקבלת הנחיות.

חידוד הנחיות בתחום אכיפת החוק כלפי ישראלים באיו"ש

להלן חידוד של מספר הנחיות רלוונטיות לטיפול בסוגיית גישת התקלאים הפלסטינים לאדמותיהם התקלאיות, במיוחד ביחס לטיפול חיילי צה"ל ב"אירועי חיכוך" שעלולים להתרחש על רקע גישת פלסטינים לאדמות תקלאיות המצויות באזורי חיכוך ידועים. חובת התערבות של חיילים למניעת ביצוע עבירה - נוהל אכיפת החוק כלפי ישראלים באיו"ש קובע, כי במידה שחייל צה"ל עד לביצוע עבירה מצד ישראלי (למשל, אירוע תקיפה או התנכלות לתקלאים פלסטינים), עליו לנקוט בפעולות מיידיות לסיכול ביצוע העבירה, בכל אמצעי מתאים, שאין בו כדי לסכן את כוחות צה"ל או את חיי החשוד, ובכלל זה לעכב או לעצור את החשוד בעבירה לפי הצורך, עד להגעת כוחות המשטרה. אין החייל רשאי לעמוד מנגד ללא מעשה, ועליו לפעול, במסגרת תפקידו להשבת הסדר הציבורי על כנו, כפי שפורט לעיל.

כמו כן, בחובת החיילים המצויים בזירה, למנוע את בריחת העבריינים ולדאוג ל"שימור הזירה" והראיות המצויות בה, במידת האפשר.

חובת שת"פ עם כוחות המשטרה בזמן האירוע - החובה מוטלת על חיילי צה"ל, לשם שמירת החוק, אינה פוסקת אף בהגיע כוחות משטרה למקום. על החיילים לסייע לכוחות המשטרה, ככל שביכולתם, לפי הנחיות המשטרה, לשם מניעת המשך הפרת החוק, בכלל זה, באחריות החיילים, לדאוג ל"העברת הזירה" בצורה טובה וראויה לידי המשטרה.

חובת דיווח למשטרה וחובת מסירת עדות ותיעוד - במידה שנוכח כוח צבאי באירוע הפרת חוק, שאינו פח"עי, בו היו מעורבים אזרחים ישראלים, אשר נסתיים ללא נוכחות משטרתית, או שנודע לכוח אודות אירוע מעין זה, מחובת הכוח לדאוג לדיווח על האירוע למשטרה.

בכלל זה, על הכוח מוטלת חובה לרשום ולמסור לידי המשטרה, את פרטי האזרחים המעורבים באירוע ואת כלל הממצאים הידועים להם, כולל תיעוד של האירוע. חובה זו, חלה על הכוח הצבאי, אף אם משטרת ישראל עצמה טרם פנתה בבקשה לברר פרטים אודות מקרה זה או אחר. כאמור, נדרש כי יוזמה זו תנבע מהכוח הצבאי, בשל מתויבותו לאכיפת החוק באזור.

חייל / שוטר זכור

פיקוד המרכז בסיוע, משטרת ישראל והמנהל האזרחי, יאפשר לפלס' למסוק זיתים באדמותיהם, לרבות אדמות המצויות בסמוך ובתוך ישובים ישראלים ובצדה המערבית של גדר ביטחון, יטפל בסכסוכי קרקעות, במוקדי חיכוך בין פלס' לישראלים ויאפשר יציאתם של פועלים פלס' למסיק זיתים בישראל, כל זאת על-מנת שעונת המסיק תתקיים באורח תקין. וסדיר.